

Sygn. akt I ACa 153/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Piotr Wójtowicz (spr.)
Sędziowie :	SA Ewa Jastrzębska SO del. Aneta Pieczyrak-Pisulińska
Protokolant :	Małgorzata Korszun

po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2015 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko P. W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z dnia 3 października 2014 r., sygn. akt I C 24/14,

oddala apelację.

Sygn. akt I ACa 153/15

UZASADNIENIE

Powódka w dniu 16 maja 2013 r. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanych: P. W. i (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. 544376,32 zł wraz z umownymi odsetkami według obowiązującej u niej zmiennej stopy procentowej od 496197,85 zł od 14 maja 2013 r. i z ustawowymi odsetkami od 48178,47 zł od dnia wniesienia pozwu z tym uzasadnieniem, że przysługuje jej od pozwanej Spółki wierzytelność z tytułu kredytu, a odpowiedzialność pozwanego W. wynika z poręczenia przezeń weksła własnego niezupełnego, wystawionego w związku z zabezpieczeniem kredytu.

Wydanym dnia 25 listopada 2013 r. w postępowaniu upominawczym nakazem zapłaty Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej nakazał pozwanym, by zapłacili solidarnie stronie powodowej 544376,32 zł wraz z żądanymi odsetkami.

Pozwany W. w sprzeciwie od tego nakazu wniósł o oddalenie powództwa i zarzucił, że powódka nie dołączyła do pozwu weksla własnego niezupełnego, którym miał poręczyć kredyt, i zaprzeczył, by poręczył wekslem in blanco udzielony spółce (...) kredyt.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego P. W. na rzecz powódki 544376,32 zł wraz z odsetkami w stosunku rocznym:

- od 496197,85 zł umownymi, naliczanymi według zmiennej stopy procentowej obowiązującej w danym okresie w powodowym Banku dla należności przeterminowanych postawionych po upływie wypowiedzenia w stan wymagalności, stanowiącej każdorazowo nie więcej niż czterokrotność wysokości stopy kredytu lombardowego od dnia 14 maja 2013r.,

- od 48178,47 zł ustawowymi od dnia 16 maja 2013 r.,

z zastrzeżeniem, że obowiązek zapłaty obciąża tego pozwanego solidarnie z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K., w związku z nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym, wydanym w sprawie I Nc 160/13 dnia 25 listopada 2013 r.,

oraz zasądził od pozwanego W. na rzecz powódki 27219,-zł z tytułu kosztów procesu, z zastrzeżeniem, że wynosząca 6895,44 zł część tej kwoty także obciąża tego pozwanego solidarnie ze spółką (...). Przytoczył Sąd następujące motywy swego rozstrzygnięcia:

W dniu 24 listopada 2011 r. powódka udzieliła spółce (...) kredytu odnawialnego w kwocie 300000,-zł, aneksem nr (...) z dnia 26 kwietnia 2012 r. podwyższonej do 500000,-zł. W myśl umowy niespłacenie kredytu do 24 listopada 2012 r. powodowało, że niespłacona kwota stawała się zadłużeniem przeterminowanym i wymagalnym i że powódka pobierze wtedy odsetki od niespłaconej kwoty od dnia, w którym powinna nastąpić spłata, do dnia poprzedzającego dzień spłaty według zmiennej stopy procentowej przewidzianej dla kredytów przeterminowanych. Strony oświadczyły także, że spłata kredytu jest zabezpieczona przez weksel własny in blanco, wystawiony przez kredytobiorcę i poręczony przez P. W.. W myśl towarzyszącego umowie porozumieniu z dnia 26 kwietnia 2012 r. powódka miała prawo wypełnić weksel w każdym czasie na sumę odpowiadającą zadłużeniu spółki (...), łącznie z odsetkami, prowizją i kosztami, oraz weksel ten opatrzyć datą płatności według swego uznania.

Jednocześnie powódka zawarła z pozwanym W. odrębne porozumienie, w którym ten oświadczył, że udzielił poręczenia wekslowego za zobowiązania spółki (...) z tytułu umowy kredytu nr (...) z dnia 24 listopada 2011 r., zmienionej aneksem nr (...) z dnia 26 kwietnia 2012 r., w kwocie 500000,-zł występującej w charakterze wystawcy weksla, na dowód czego złożył na wekslu swój podpis jako poręczyciel.

W wyniku wypowiedzenia dnia 23 stycznia 2013 r. przez powódkę umowy kredytu z dnia 24 listopada 2011 r., zmienionej aneksem nr (...) z dnia 26 kwietnia 2012 r., powstało wymagalne wobec niej zadłużenie spółki (...), które na 13 maja 2013 r. wynosiło 496197,85 zł należności głównej oraz 48178,47 zł naliczonych do tego dnia odsetek, przy czym zobowiązanie do zapłaty 496197,85 zł podlegało nadal oprocentowaniu według umownej stopy procentowej.

W związku z wypowiedzeniem umowy kredytu powódka pismem z 25 marca 2013 r. wezwała spółkę (...) i pozwanego W. do zapłaty 531529,68 zł.

Nakaz zapłaty w stosunku do pozwanej spółki (...) uprawomocnił się.

Niesporne jest, że spółka (...) zawarła z powódką umowę kredytu, którego nie spłaciła, i w związku z tym, po wypowiedzeniu przez powodowy Bank umowy, powstało po jej stronie zadłużenie w wysokości 496197,85 zł, wraz z określonymi umownymi odsetkami. Samo powstanie tego zadłużenia nie przesądza jednak o odpowiedzialności pozwanego W., nie był on bowiem stroną umowy kredytu, a więc nie odpowiada jako dłużnik z tego stosunku. Rozważenia zatem wymagało, czy dokonana przez niego czynność prawna, to jest zawarcie z powodowym Bankiem

nazwanego deklaracją poręczyciela weksla własnego niezupełnego porozumienia, skutkowałą powstaniem jego zobowiązania do zapłaty długu wynikłego z umowy kredytu.

Okoliczności sprawy wskazują na istnienie takiej odpowiedzialności pozwanego W.. Wprawdzie z akt nie wynika, aby weksel niezupełny, którego dotyczy podpisana przez P. W. deklaracja poręczyciela, został wypełniony i aby powstało zobowiązanie wekslowe, to jednak dokument ten stanowi źródło odpowiedzialności pozwanego jako poręczyciela. Okoliczność, że w deklaracji określono warunki wypełnienia weksla in blanco, nie wyklucza powstania odpowiedzialności za cudzy dług według prawa cywilnego, treść deklaracji wekslowej może bowiem stanowić jednocześnie poręczenie według przepisów prawa cywilnego. Aby móc traktować taką deklarację jako poręczenie, musi ona, stosownie do art. 876§2 k.c., zostać sporządzona na piśmie, ten warunek zaś został spełniony. Z uwagi na to, że deklaracja została sporządzona w czasie, gdy zawarta już była umowa kredytowa, a więc określone było, do jakiego zachowania wobec Banku zobowiązany był kredytobiorca, dług już wówczas istniał, a jedynie nie był wymagalny.

Nazwane deklaracją poręczyciela weksla własnego porozumienie pozwanego W. i powodowego Banku spełnia warunki ważnego poręczenia cywilnego. W deklaracji tej P. W. oświadczył bowiem, że udzielił poręczenia wekslowego za wynikające z opiewającej na 500000,-zł umowy kredytu zobowiązania spółki (...), przy czym w umowie tej określono nie tylko wysokość udzielonego kredytu, ale także należne od niego odsetki oraz tak zwane odsetki karne, które Bank miał prawo naliczać w razie niespłacenia kredytu w terminie. Oznacza to, że możliwe było ustalenie długu, za jaki pozwany P. W. poręczał.

O zakresie odpowiedzialności pozwanego W. jako poręczyciela rozstrzyga każdorazowy zakres zobowiązania dłużnika, a więc spółki (...) (art. 879§1 k.c.), a odpowiedzialność ta jest odpowiedzialnością solidarną z tą Spółką (art. 881 k.c.). Zobowiązanie spółki (...) na dzień 13 maja 2013 r. wynosiło łącznie 544376,32 zł, w tym 496197,85 zł należności głównej oraz 48178,47 zł naliczonych do tego dnia odsetek; od 14 maja 2013 r. od kwoty głównej 496197,85 zł naliczane są także umowne odsetki według przewidzianej dla kredytów przeterminowanych zmiennej stopy procentowej, która w dniu 14 maja 2013 r. wynosiła 18%. Wysokość tych odsetek wynika z (...) umowy kredytu, ale z uwagi na treść art. 359§2¹ k.c. nie może ona przekraczać w stosunku rocznym czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP, a jeżeli przekroczyłaby ją, należą się odsetki maksymalne (art. 359§2² k.c.).

Z tych przyczyn Sąd okręgowy orzekł jak w punkcie 1. swego wyroku.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach przywołał Sąd normy art. 98§1 i §2 k.p.c.

W apelacji od opisanego wyżej wyroku pozwany zarzucił naruszenie art. 879§1 k.c. oraz art. 881 k.c. przez przyjęcie, że odpowiada on względem powódki solidarnie ze spółką (...), i w oparciu o te zarzuty wniósł o zmianę wyroku przez oddalenie w stosunku do niego powództwa lub o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Powódka w związku z doręczeniem jej odpisu apelacji złożyła pismo przygotowawcze, z treści którego wysnuć można wniosek, że domaga się ona oddalenia apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Skarżący nie kwestionuje poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych, skądinąd znajdujących oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym i obejmującym okoliczności w istocie niesporne. Z tej przyczyny ustalenia te Sąd Apelacyjny może w pełni zaakceptować i uznać za własne, a ustalony w pierwszej instancji stan faktyczny przyjął z podstawę swych ocen w sferze prawa materialnego. Ocena ta realnie sprowadza się do tego, czy złożone w nazwanym deklaracją wekslową porozumieniu oświadczenie pozwanego może być uznane za poręczenie w rozumieniu art. 876§1 k.c., a odpowiedź na tak sformułowane pytanie musi być pozytywna.

W orzecznictwie i w doktrynie ugruntowany jest pogląd, że towarzyszące planowanemu wystawieniu weksla in blanco porozumienie, w którym przyszły awalista określa warunki, na jakich może dojść do wypełnienia mającego być przezeń poręczonym weksla, może także stanowić umowę poręczenia, o ile zezwala na to jego treść i o ile zachowane zostały wymogi co do formy, w jakiej ów awalista swoje oświadczenie złożył. Wynika to choćby z przywołanych przez Sąd pierwszej instancji w motywach jego wyroku orzeczeń Sądu Najwyższego lub Sądu Apelacyjnego w Katowicach, czy też z przywołanej przezeń literatury prawniczej; powtarzanie w tej sytuacji wywodów tego Sądu albo przytaczanie dalszych orzeczeń lub cytatów z literatury jawi się w tej sytuacji jako zbędne. Dla takiego rozumienia porozumienia wekslowego obojętne jest, czy weksel ostatecznie zostanie wystawiony przez dłużnika, czy też – jeśli nawet zostanie wystawiony – będzie przez jego posiadacza uzupełniony; okoliczność ta miałaby znaczenie, gdyby dochodzone roszczenie wywodzone było z uzupełnionego weksla, tak tymczasem w sprawie niniejszej nie jest. Z tej też przyczyny pozbawione znaczenia są te zawarte w uzasadnieniu apelacji wywody skarżącego, w których podtrzymuje on swój podnoszony już w postępowaniu pierwszoinstancyjnym zarzut, że powódka nie udowodniła istnienia weksla i że on sam weksla własnego nieuzupełnionego nie poręczał.

Jak trafnie wskazał Sąd Okręgowy, złożone przez pozwanego w dniu 26 kwietnia 2012 r., nazwane deklaracją wekslową oświadczenie miało formę pisemną, czyniło zatem pod względem formalnym zadość normie art. 876§2 k.p.c., która dla ważności poręczenia wymaga zachowania takiej właśnie formy. Oświadczenie to zawierało także takie dookreślenie długu przyszłego, które w pełni odpowiada normie art. 878§1 k.c., w dacie jego składania bowiem i znana była maksymalna wysokość sumy, do jakiej dłużnik powódki z tytułu umowy kredytowej będzie mógł odpowiadać, i oznaczona została stopa odsetek od sumy dłużnej jako ta przewidziana dla kredytów przeterminowanych. Treść jego nie pozostawiała przy tym żadnych wątpliwości, że zamiarem pozwanego P. W. było poręczenie za dług mającej wystawić weksel niezupełny spółki (...), który wyniknąć mógł z tytułu niespłacania przez tę spółkę należności wynikających z umowy kredytu nr (...) z dnia 24 listopada 2011 r., zmienionej aneksem nr (...) z dnia 26 kwietnia 2012 r., wraz z odsetkami, prowizją i kosztami. Okoliczność, że powoływał się przy tym na zamiar poręczenia weksla i że nie zaznaczył w deklaracji wyraźnie, iż poręczenie ma walor ogólny, na przeszkodzie takiemu odczytaniu jego intencji nie stoi. Zgodnie z art. 65§1 k.c. wszak oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje. Jeżeli pozwany W., będący w dacie sporządzania aneksu do umowy kredytowej prezesem zarządu spółki (...) (k. 13), jednocześnie deklaruje osobiście poręczenie wekslowe za zobowiązania tej spółki, to bez wątpienia intencją jego było wzmocnienie jej wiarygodności kredytowej i zagwarantowanie kredytującemu Bankowi spłaty udzielonych jej środków finansowych. Jeżeli decydował się on na gwarancję z istoty swej silniejszą (bo tak traktować należy zobowiązanie wypływające z weksla), tym bardziej godzić się musiał na gwarancję słabszą (bo wynikającą ze zwykłego poręczenia). Odmienne odczytanie jego gwarancyjnego oświadczenia pozostawałoby w tych okolicznościach w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego i czyniłoby owo oświadczenie pozbawionym istotnej treści prawnej.

Skoro skutek złożonego oświadczenia, nazwanego deklaracją poręczyciela weksla własnego niezupełnego, pozwany W. stał się jednocześnie poręczycielem „zwykłym” w rozumieniu art. 876§1 k.c., to jest on w świetle art. 881 k.c. solidarnie z dłużnikiem głównym, to jest ze spółką (...), odpowiedzialny za jego zobowiązanie w granicach jego zakresu, o czym z kolei stanowi norma art. 879§1 k.c. W tej sytuacji podniesiony w apelacji zarzut obrazy tych przepisów uznać należało za chybiony. Konsekwencją bezzasadności zarzutów apelacji, przy braku innych uchybień, które należałoby brać pod uwagę z urzędu, jest bezzasadność samej apelacji.

Z powyższych względów na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.

SSO del. Aneta Pieczyrak-Pisulińska SSA Piotr Wójtowicz SSA Ewa Jastrzębska